

ΣΤΣ ΟΕΩ
DISSERTATIO METAPHYSICA

UNITATIS TRANSCENDENTALIS succin-

ctam exhibens Θεωριαν,

Q u A M

Divinâ Favente Gratiâ

Ad tenorem Constitutionum Academicarum, mandatumq;
amplissima FACULTATIS PHILOSOPHICÆ, incliv-
ta ac Regia Academia Aboënsi,

S U B P R Ä S I D I O

DN. M. ANDREÆ THURONII,
Logices, Metaphysices & Physices Professoris ordi-
narij celeberrimi, p. t. RECTORIS MAGNIFICI,
Fautoris & Promotoris indubitatissimi, debito honoris
& observantiae cultu æstatem prosequendi,

Pro Laurea Philosophica ejusq; privilegijs obtinendis, placi-
dae eruditorum censuræ, publicè eventilandam proponit

M A T T H I A S I. Waghner Angermannus,
S: R: M: Alumnus & S. S. Theol. Stud.

Ad diem 20. Martij, in Audit. max. boris matutinis solitis,
An. M. DC. LXIV.

A B O Æ,

Impressa à PETRO HANSONIO, Acad Typ.

Proœmium.

Quanquam singulæ, à Deo Ter
Opt. Max. clementer concessæ
mortalibus, disciplinæ & scien-
tiæ, suis gaudent hederis, suum-
què habent insignie, propter
quod laudem merentur eximi-
am: Veruntamen, si rem æquis-
simâ ponderemus trutinâ, nul-
lam profectò, S. Sanctam si excipias Theologiam, com-
perimus, quæ plurium eruditorum calculis, excellen-
tiori suffragio, gravioriq; honoris encomio, insignita
sit, quam nobilissima illa, omnium scientiarum regi-
na ac domina, *Metaphysica*. Hæc enim, sive ejus spe-
ctetur nobilitas, sive attendatur necessitas & utilitas,
ultra sortem reliquarum haud parum elevata est, tan-
tumq; caput effert, *quantum lenta solent inter viburna cu-
pressi*. Nec quidem immeritò. Tantus quippè tamq;
necessarius ejus in circo philosophico est usus, ut sine
hujus scientiæ cognitione, neminem in reliquis posse
felicitè progredi, omni sit verius exceptione. Sine
hac enim, quis vel ambigua distingvere, vel obscura
explicare, vel vera confirmare, vel falsa refutare, com-
modè posset? Nullus sanè. Hoc idem omnes, qui stu-
dijs philosophicis vel modicum litarunt, mecum ultrò
fatebuntur. Quantum verò S.S:æ Theologiæ studio-
so, hæc adferat commodi & utilitatis, præter quoti-
dianam experientiam, quæ satis luculentum huic rei
perhibet testimonium, vel unico hoc celeberrimi
Schegkij, sufficit probasse dicto, quo gravissimè ait:

A

Ego

Ego sic judico, cum demum quietas & beatas fore Ecclesiastis
aut philosophi (Metaphysici) verè dent operam Theologiae, aut
Theologi piè Philosophentur. His commotus rationibus
etiam ego, materiam istam, tam nobilem & difficilem,
ex hac ἐπισήμη ἀρχηνωράη (ut ab Aristotele philo-
phorum principe lib. 1. Met. cap. 2. salutatur) electam,
præsenti destinatam volui negotio. Non quod vim
& naturam materiæ hujus subtilissimæ, me digno cala-
mo & sufficienter exprimere, omnesq; in ea occurren-
tes labyrinthos movere posse, turgidè præsumerem:
Verum, ut in hac qualescumque ingenij experirer vires,
specimenq; ad mandatum amplissimæ Facultatis Phi-
losophicæ, in Philosophia publicum deponerem. Haud
interea veritus, ne conatum meum boni quivis & cor-
dati non sint adprobaturi, omnia in meliorem partem
interpretaturi, siquè nonnihil parum accuratè elabo-
ratum & positum offenderint, id infirmitati meæ be-
nignè condonaturi. Cæterum malevolos, qui omnia
in partem trahunt sinistram, non morabor, dum mo-
do res favente supremo numine feliciter decurrat. Sit
igitur, absque prolixiori proloquo, in nomine S S:æ,
benedictæ atq; individuæ Trinitatis, Deogrias suscepctæ.

THEISIS I.

Frequentissimum quidem est Philosophis, in
primordio tractationis alicujus materiæ, ad duo præ-
cipua attendere membra. Quorum, prius ὄνοματο-
λογιαν: posterius verò πρᾶγματολογίαν sibi vendicat.
Illa, ut plurimum in vocis, quoad ἐπυμολογίαν, ὀμενυ-
μίαν καὶ συνωνυμίαν, explicatione: Hæc, in ipsius rei,
pro ratione instituti perstringendæ, enodatione, oc-
cupari solet. Cum autem ratio Etymologiarum & Syno-
nymiarum

nymiæ substratæ materiæ sit evidentior; quam ut vel explicationis indigeat, vel de hac apud authores controvertatur, illis omissis, saltem attingimus ὁμονυμίαν. Non abs re esse rati, vocis ambiguitatem evolvere, & genuinam ejus loci acceptancem, demum eruere.

II.

Circa quam ὁμονυμίαν, primò, variam *Unitus acceptio-*
nem notabimus, quod accipiatur: *α.* Απλῶς γηγενῆς, pro omni eo, quod unitate determinatum est, sive sit ē multis sive non: Sic omne Ens est unum; quia unitatem suam habet unumquodq; in suo gene-
re. *β.* εχετικῶς η κονῶς, pro eo, quod in se quidem est unum, sed tamen ē multis tales unitatem haben-
tibus, quæ vel actu sunt vel esse possunt: Hac ratione unitas competit singulis rebus creatis. *γ.* Εξοχικᾶς γηγενοτρόπως, pro eo, quod unum est in summo u-
nitatis gradu, & cui repugnat vel esse ē multis, vel cum alio ejusdem unitatis: sic solus Deus est unus. Ex pri-
ma acceptance resultat *Unitas Transcendentia*, cuius for-
malitatem ut inoffenso pede aggrediamur indagan-
dam, secundò, distinctiones *Unitatis nominales* explicabimus,
quarum sit:

III.

Dist. Nom. i. In *Unitatem Transcendentalem seu Meta-*
physicam, de quâ infra, & *Quantitativam seu Arithmeti-*
cam, quæ duo denotat: Rem quantam indivisam ac
deinde principium numeri & partem aliquotam to-
tius discreti. *Hec*, solum rebus materialibus: *Illa*, et-
iam immaterialibus competit. *Hec*, in uno saltem est
prædicamento: *Illa*, omnia transcendit prædicamenta.
Hec, non est hujus loci: *Illa* verò, huc spectat.

IV.

Dist. Nom. ii. In *Unitatem rei seu singularem, & rationis*
A 2 seu

seu Universalem. Illa, Enti intrinsecè in statu singularitatis, ut loquuntur, citra omnem intellectus operationem competit, idq; incomunicabile per sui multiplicacionem ad inferiora præstat (alias *numerica* & *individualis* dicitur): *Hæc*, naturæ communi, per operationem intellectus à singularibus abstractæ, competit, eamq; cum sui multiplicatione ad inferiora, communicabilem reddit. Secundum illam omne Ens est unum. Omne enim quod est, eo ipso, quod est, singulare est; cum ipsa rei essentia sit principium individuationis: Secundum hanc autem quæ talem, nullum Ens habet unitatem, nisi eam quam ipsi noster attribuit intellectus. *Ratio hæc est:* quia non datur in rebus extra mentis operationem, sed à mente ultimò & formaliter dependet, ita tamen, ut intellectus ansam capiat illam formandi, ex illa ipsa convenientia, quæ in diversis singularibus reperitur: atq; sic pro reali Unitate venditari non potest, sed ambiguè saltem Unitas dicitur.

V.

Hinc primò, cum modernis Metaphysicis adserere non dubitamus, hanc distinctionem Unitatis non constitueret disjunctas Entis affectiones, ut Ens inde dicatur singulare vel universale. Quia, sicut unitas universalis non competit Enti intrinsecè sed extrinsecè saltem per operationem intellectus, ut modò dictum; ita etiam universalitas. Cum tamen omnis affectio disjuncta, membra habere debeat realiter existentia in ipsis rebus, ante operationem mentis: & idem sint affectiones cum ipso Ente, quod non nisi verum & reale. Universale vero in quantum universale, extra mentem non est reale quid. Nec ulla unitas in re existens est universalis.

VI.

Deinde, Platonis opinionem de universalibus naturis
& Ideis

& Ideis à singularibus sejunctis, statuimus merum esse
figmentum, meritoq; diu ante hac iussam à circa philosophia
exulare. Statuisse eum, author est Aristoteles, u-
niversale in qualibet specie, realiter sejunctum ab omni-
bus singularibus quod appellavit speciem & Ideam com-
munem, item universale ante multa. Juxta quam I-
deam omnia singularia in hoc mundo sublunari effor-
marentur. Hanc ideam in humana specie vocabat Ant-
hominem. Simile figmentum etiam in reliquis posuit
speciebus. Verum ejusmodi universalem naturam, à
singularibus separata, non dari, patet ex supra dictis.
Si enim est separata, non est in singularibus intrinsecè
& essentialiter, atq; sic perconsequens de ijs non potest
essentialiter prædicari : sed falsum consequens ergo &
anteced. Nam inest natura communis singularibus essen-
tialiter. E non datur separate. Impossibile enim est idem
esse & non esse simul. **VII.**

Nota : Universale considerari *dupliciter* 1. Materialiter,
prout natura communis existit in individuis, præter men-
tis nostræ cogitationem, & dicitur, *Universale potentia*,
physicum, concretum & in multis. 2. Formaliter, prout natu-
ra communis, per præcisionem intellectus, est à singula-
ribus abstracta, & dicitur, *Universale actu, Metaphysicum,*
abstractum & post multa. Priori modo, non tribuitur illi uni-
tas universalis, sed posteriori. Nam ad universale forma-
liter requiruntur duo: *Mentalis Unitas*, quæ fundatur in
intellectu, & *Realis multiplicitas*, quæ fundatur in ipsis re-
bus. **VIII.**

Porro verò animadvertisendum est, Universale dici præ-
cipue quatuor modis. *α. In causando*: ut causa universalis, quæ
talis, ut non determinata sit ad certum effectum sed ad
varios influit. Hæc semper est Ens Singulare. *β. In*

predicando: quod est ipsa Universalis propositio, in qua
prædicatum ita tribuitur subiecto, ut omnibus sub subje-
cto contentis tribui etiam queat. *y.* *In cognoscendo* sive
representando & *signando*: ut signum, representans ali-
quod universale, quale est conceptus formalis de obje-
ctivo universalis formatus, eundem menti repræsentans.
Hoc signum semper in se est singulare, sed propter rei
universalis repræsentationem dicitur universale. *d.* *In*
essendo: ut natura communis à singularibus abstracta,
cujus requisita circa finem præcedentis Thes. indigi-
tavimus: Et hoc Universale, præcipue in Thesi IV & V.
affectionem Entis disjunctam constituere, negavimus.

IX.

Dist. Nom III. In Unitatem per se seu essentialem & per ac-
cidens seu accidentalem. Illa est, quâ sine conjunctione
plurium Entium completorum Ens per se, essentiam
habens indivisam, constituitur: *Hec*, quâ plura Entia
completa, per accidentalem conjunctionem, ad ali-
qualem indisionem rediguntur, & Ens per accidens
constituunt. *Hujus nota:*

X.

1. *Fundamentum distinctionis*, quod præbet ipsa Entis
distinc^{tio}. Sicut enim Ens aliud est $\neq$ $\alpha\tau'$ $\alpha\tau\circ$ *per se*, aliud
 $\neq$ $\alpha\tau'$ $\alpha\lambda\circ$ *per accidens*; ita unum. Quia semper eadem est
unitatis quæ essendi ratio. Et sicut Ens per accidens
ab objecto Metaphysico removetur; ita nec unitas per
accidens *huc propriè spectat*.

XI.

2. *Requisita* constituendæ unitatis per accidens. *a.* *Sit*
Ens compositum. Nam hæc unitas præsupponit plurimum
Entium Unionem, quia nihil cum seipso unitur. Hinc
quod est simplex, nullâ ratione potest esse unum per ac-
cidens.

cidens. **B.** *Entia sint completa*, non solum in essendo, sed etiam in subsistendo, si modo fuerint substantiae. Plura enim Entia incompleta, certo modo se ad invicem habentia, nihil vetat ad unum per se redigi. **γ.** *Conjunctionio sit extraessentialis*. Non enim terminentur termini componentes, ad unam essentiam vel suppositum, cum mutuo respectu ad modum ἐν τε λεξίας ηγὸν δυνάμεως; Actus & potentiae: intellige ad se invicem, ut conjunctionem constituent aliquod Ens per se, ordinatorum: sed respectu ὡχέσεως extrinsecæ, loci, temporis, ordinis, vel alius alicujus extrinsecæ & accidentalis conditionis.

XII.

3. *Terminum conjunctionis*, qui est *aliqualis indivisio*. Quæcunq; de unitate aliquo modo participant, illa quodammodo etiam ad indivisionem tendunt. Qualiscunq; enim unitas, qualemcunq; infert indivisionem. Cumq; hæc accidentalis indivisio, aliquando major sit, aliquando minor, hinc Ens per accidens aliquando proprius accedit ad unum per se, & sic est mintis per accidens, aliquando verò magis ab eo recedit, & sic est magis per accidens. E. g. magis unum per accidens est quod admittit distantiam localem, expressissimum istum divisionis gradum; ut exercitus: quam quod sine hac distantia est unum; ut aqua salsa, ferrum ignitum: quia illud magis ab uno per se recedit.

XIII.

4. *Modos unitatis per accidens*, quos cum modernis tres constituimus. Eorum: **1.** *Fit per concretionem*, quando vel accidens conjungitur cum subjecto; ut homo musicus: vel diversa accidentia in uno subjecto coeunt, & propter unitatem subjecti pro uno habentur ut doctus medicus. **2.** *Per consociationem*, ubi Entia u-

nita plerumq; inferunt contactum localem: sive unibilia illa quoad externas superficies conjungantur; ut cum duo asteres conglutinantur: sive intimior (manendo tamen in hoc genere) fiat unio; ut quando ferrum cum igne unitur in ferro ignito. 3. Per aggregationem, quando plures res, vel cum ordine; ut mundus, exercitus: vel sine ordine; ut acervus lapidum, coacervantur. Numerum ternarium hic servant etiam quidam antiquorum, sed ita ut ex primo modo faciant duos; unum, in quo accidens conjungitur cum subjecto: alterum, in quo diversa accidentia conjunguntur in uno subjecto. Duos vero posteriores modos conjungant, & appellant combinationem diversorum ὅρων, res eodem recidit, nisi quod hoc nostrum sit distinctius.

XIV.

5. Differentiam inter unitatem per se & per accidens, quam, licet in ipsa descriptione satis conspicuam, tamen paucis tangere lubet. Illa, fundamentum, Ens per se: Hec, Ens per accidens, habet. Illa, in unius essentiæ in divisione: Hec, in plurium conjunctione, consistit. Illa, perfectionem habet absolutam: Hec, non nisi secundum quid. Illa sublatâ, desinit res esse: Hec solutâ, desinunt res saltem esse conjunctæ. Illius, hic sedes propria: Hec, removetur.

XV.

Prælibatis leviter ambiguitatibus, consequens est, ut Unitatis, verè & propriè sic dictæ, descriptionem tradamus, quæ hæc erit: *Unitas est attributum Entis unitum primarium, absolutum, quo Ens est indivisum.*

XVI.

Hic loco generis ponimus *attributum Entis*, quia extraessentialiter & προπόνυμος, necessariò tamen & immutabiliter, ipsum Ens denominat. De hoc vicissim

affertur

afferitur quod sit: *Unitum*, quia simpliciter & solitariè, citra complexum alterius membra cum Ente reciprocatur. *Primarium*, quia ratione maximè intrinsecâ cum essentia Entis est connexum, & penetrantiùs ipsam essentiam exprimit. *Absolutum*, quia absq; ullo respectu, simpliciter essentiam denominat. XVII.

De ratione formalí Unitatis, inter philosophos discrepantes reperiuntur sententiæ. Quidam *indivisibilitatem*, alij *incommunicabilitatem*, alij iterum *indivisionem Entis in se cum divisione ab alio*, eam statuunt: *Quarum sententiarum*, nullam tutò adserere possumus. Non *illam*, quia non potest cum omni unitate consistere, nam datur etiam *Unitas divisibilis*, ut mox ex Thesib. XX & XXIII constabit. Non *istam*, cum incomunicabilitas non solum unitati per se sed etiam unitati per accidens cōpetat. Nec *hanc*, quia divisio ab alio involvit aliquem respectum ad aliud, à quo distinguitur, quem neutquam in formalí sua ratione admittit *Unitas*, quæ est *absolutum quid*. Itaq; divisionem ab alio, cum Metaphysicis accuratiùs philosophantibus, ad affectionem Entis disjunctam, ab unitate profluentem, quâ Ens idem & diversum salutatur, non immeritò ablegatam volumus. Statuentes nos tutissimum ingressuros iter, si cum ijs faciamus, qui *Unitatis formalem rationem* ponunt in *sola Entis indivisione*. Quod probatum damus: Primo, ex modo apprehendendi nostro; nam auditâ Unitate, intellectus noster statim fertur in aliquam indivisionem, & sub hac concipit rem unam. Deinde ex *opposito Unitatis*, quod est multitudo: Si enim multa concipimus & dicimus ea, quæ sunt à se invicem divisa, Ergo unum erit aliquid, quod à se ipso non est divisum. XVIII.

Cum hic de unitatis formalí agamus, à nostro munere
B

nere non alienum ducimus, paucis movere quid Unitas importet, & superaddat Enti. Hic vicissim Metaphysici in diversas abeunt sententias. Quidam *positivi quid*, alij *privationem*, nonnulli etiam *nudam negationem* superaddere statuunt. Ad quæ dicimus, Unitatem superaddere Enti; *non positivum quid*, quia Unitas sic esset Ens reale, & omne Ens reale unitatem habet affectionem, E. sequeretur, unitatem tanquam Ens, requirere aliam unitatem pro affectione, & sic processus fieret in infinitum, quod est absurdum. *Nec privationem*, quia hæc dicit ejus absentiam, quod vel ordinariè infuit, vel inesse debuit subjecto: sequeretur E. hinc, quod multitudo cui unitas opponitur, esset ordinaria Entis affectio, & quidem potiori jure quam Unitas, cum tamen contrarium verum, quia per multitudinem Ens non denominatur, sed Entia.

XIX.

Statuimus Ergo Unitatem Essentiæ superaddere, *sicutam divisionis Entis negationem*, eamq; duplicem. 1. *Divisionis narrata pœdœxi*, seu *communicationis* ad plura inferiora essentialiter distincta. 2. *Divisionis in essentia*, quia unum, ut à seipso non divisum vel separatum, intellectus noster apprehendit. De quibus egregiè sic D. Calovius: *Indiviso Entitativa*, est Entis ratio talis, quâ ipsum sese nostra menti conspiciendum præbet, ut immune ab omnibus congerie multorum unius naturæ, & ab omni aggregatione multorum Entium completorum diversæ naturæ, nec non ut immune à virtuali continentia plurium sese narrata pœdœxi participantium, vel quâ denegatur Enti divisio in plura completar vel sese essentialiter inferiora.

XX.

Explicatâ descriptione, ad ipsam properamus Unitatis

tatis divisionem. Dividitur autem in *Indivisibilem* & *Divisibilem*. *Hæc*, actum divisionis tantum non potentiam: *Illa*, & actum & potentiam negat: & in hunc modum definitur: *Unitas Indivisibilis seu simplex est, quâ Ens per simplicem essentiam, sine diversarum rerum concurso, in quas resolvi posse, est indivisum. Estq; talis, vel absolutè vel secundum quid.*

Hic nota:

XXI.

1. *In genere*: Hanc nempè divisionem esse analogicam, in qua membra de uno non æqualiter participant, Nam quo minus quid dividuum est, eò magis est unum. Unde unum non incommodè à quibusdam dividi solet, in unum per unitatem, & unum per unionem, quæ divisio dextrè explicata, huic datæ convenit.

XXII.

2. *In specie*: Quod fundamentum hujus unitatis sit *ipsa simplex essentia*. *Hæc autem est vel absolutè & summe simplex, quæ omnem respuit divisionem, & independenter, citra participationem extrinsecam ab alio essentialiter priore, indivisibilis est; hæc competit soli Deo: vel secundum quid & in suo genere simplex, quæ dependenter, & participativè ab alio essentialiter priore est indivisibilis: hæc spiritibus creatis & essentiæ accidentium competit. Nunc ad unitatem divisibilem, cuius hæc sit descriptio.*

XXIII.

Unitas divisibilis seu composita est, quâ Ens per diversarum rerum realiter distinctarum, in quas resolvi posse, concursum, mediante unione est indivisum. Hic attendendum ad:

B 2

XXIV.

XXIV.

1. *Definitum*, circa quod, ne appareat aliqua esse contradictione, sciendum, *Unum & divisibile* hic non dici eodem respectu, utpote: hanc Unitatem dici divisibilem, non à parte post, ratione status seu termini ad quem; quasi in hac unitate quā tali, locum haberet divisio: sed à parte ante, ratione principij seu termini à quo, quod olim divisa fuerint per essentiam, quæ sub hoc statu sunt unum indivisum facta per unionis gratiam, quæ causa & principium est Unitatis compositæ, ut mox patebit in Thel. seq. Atq; sic, non καὶ ἀντὸν per se & independenter, sed καὶ ἄλλο, per aliud & dependenter indisionem obtinent.

XXV.

2. *Definitionem ipsam*, circa quam juxta D. Calovium observanda tria: α. *Principium causale seu fundamentum* hujus Unitatis, quod est ipsa *Unitio* seu *actus uniendi* res naturā diversas. β. *Principium formale*, quod est rerum naturā diversarum concursus & indivisio, quæ quidem hic non aliqualis saltem, sed arctissima & intima appellatur *Unio*. γ. *Effectum consequens*, ex hac unione resultans, quod est *communio* de quibus distinctè agendum.

XXVI.

I. *Unitio est actus unionis, quo diversæ naturæ res, ad unitatem rediguntur, ut indisionem consequantur.*

XXVII.

Hic melioris intellectus gratia animadvertisendum, unionem à Metaphysicis considerari dupliciter: *Vel generaliter & absolute*; prout includit conjunctionis, cum actu tum statum, & sic consideratâ unione, nulla seorsim unitonis sit mentio: *Vel specialiter & respectivè*; prout sit respectus tam principij seu actus conjunctionis unendorum, per quem unibilia actu evadunt unita: quām conjunctionis fa-

ctio statu-

Eta status seu durationis, & sic utriusq; seorsim mentionem iniiciunt. Illam unionem : hanc unionem appellantes. Quarum illa transitoria : Hac permanens est. Illa, unibilia : Hac unita respicit. Illa actus conjungens : Hac, status conjunctionis dicitur. Illa causa per quam unita obtinent unitatem : Hac conditio rei unitatem ejusmodi obtinentis. Positâ jam unionem, quæ fundamentum proximum est unionis, cui primò & immediate innititur, non potest non resultare Unio. quæ definitur commodè ita:

XXVIII.

II. Unio est coniunctio substantiarum, per naturam distinctarum, ad indivisum aliquod constituendum. Cui ferme convenit hæc Græcorum Suidæ & Phavorini : ἔνωσις ἐστι συνδρομὴ κοινωνικὴ τῶν διεσώρων πραγμάτων. Unio est concursus communicabilis rerum distinctarum. Hic perpendemus :

XXIX.

I. Definiti ὄμονυμια, illud scilicet ab ambiguitate liberando, quod commodissime fieri existimamus, si vestigijs insistentes D. Calovij, distingvamus Unionem in Propriam & in Impropiam, quarum, Illa, propriè & per se salutatur unio, estq; hujus loci, de qua mox infra : Hac autem, impropriè & analogicè Unionis nomine venit. Estque multiplex. XXX.

Utpote: 1. *Verbalis*, in nuda verborum convenientiâ consistens; qualis in locutionibus figuratis & tropicis. 2. *Nationalis*, quæ est *κατὰ φύσην*, inter Genus, Speciem & Individuum. 3. *Socialis*, inter ea, quæ copulantur vinculo aliquo societatis, quæ juxta triplicem hierarchiam dicitur *Oeconomica*, *Politica* & *Ecclesiastica*. 4. *Moralis*, in morum & moviria & in consensione mentis & voluntatis.

consistens. 5. *Accidentalis* (alias *realis impropria*) quâ plura ad unum peraccidens constituendum concurrunt, & fit tot modis quot unum per accidens, de quo in Thes. XIII, dicitur autem hæc *impropria*, non quod *verbalis* sit vel *intentionalis*; Est enim his contradistincta, quia habet realem unitorum præsentiam: sed quia *terminus* ejus est unum per accidens, quod accurate loquendo verè non est unum. Nam unum per accidens, est *Ens* per accidens, quod non nisi per analogiam proportionis *Ens* dicitur.

XXXI.

Hæc Unio accidentalis, alia vicissim *Interior* alia *Exterior* est. Illa, quâ unita se intimè permeant, unde hæc *Unio* quandam infert περιχώρησιν: *Hæc*, quâ sine permeatione unita se extrinsecùs attingunt, & nudam infert παράστασιν. Illa, proprius accedit ad unionem propriè sic dictam: *Hæc*, magis ab illa recedit; & varias admittit divisiones, qua de re videantur Scharf. Metaph. p. m. 50. Ejusdem Theoria Transc. p. m. 305. & Calovius p. m. 317.

XXXII.

2. *Unionis Materiam*, quæ sint *a. Substantie*: Nam ex substantia & accidente, vel ex pluribus accidentibus unitis, non fit unum per se. *B. Divise* seu *distinctæ*: quia ad unionem plura concurrant necesse est. *C. Per naturam distinctæ*: ubi distantia localis excluditur & essentialis adstruitur. Intellige hanc diversitatem non saltem extra unionem, sed etiam in ipso Unionis statu, quia σχέσις & habitudo illa, quâ unita se mutuo respiciunt, non infert unitorum mutationem. Inter ea autem, quæ naturâ unum & idem sunt, non datur *Unio*. Unde illud Theologorum: In S. S:ta Trinitate nulla datur *Unio*, sed simplicissima unitas, propter essentialē personarum identitatem. *Hæc* etiam est ratio, quare non datur *unio propriæ*

propriè dicta inter Genus & Speciem, vel speciem & individuum, quia hæc non differunt realiter. Ḧ. σχέσει
seu aptitudo ad unionem uniendis insit, quā se mutuo re-
spiciant ad modum ἐντελεχείας καὶ δυνάμεως, h.e. al-
tera sit potens ad actuandum & perficiendum: altera
perfectibilis quō actuari & perfici possit.

XXXIII.

3. Unionis formam. Hac consistit in substantiarum
conjunctione, quæ enim unum constituent indivisum, o-
mnino presupponunt conjunctionem, illamq; veram,
realem, substantialem & propriam, non mixtionem vel
confusionem. Hic proprius & adæquatus est unionis
realis substantialis propriè sic dictæ, conceptus, quo ul-
timò constituitur, & ab omni unione impropiâ distin-
gitur. Cujus, antequam aggredimur, divisionem, pla-
cat pauca juxta seriem in Thes. XXV. indigitatam, de
communione dicere, quæ sic definitur:

XXXIV.

III. Communio καὶ συνδύσις est, quā propter in-
timam unionem, proprium unius substancialę, alte-
ri essentialiter distinctę, sed tamen conjunctę, vere
et realiter communicatur, ad communem possessio-
nem, usurpationem et denominationem, absq; sui
multiplicatione vel transfusione.

XXXV.

Antequam ad hanc descriptionem proprius acceda-
mus, ad duo attendere liceat. I. Ad differentiam inter
Unionem & communionem, cum suis requisitis aliqua ex
parte convenire videantur, quæ hæc est: Differunt ut
unitas & pluralitas: Nam in Unione plures res ut unum
specta-

Spectantur, in communione verò non ut unum, sed ut duo distincta, veruntamen non separata.

XXXVI.

2. Ad rationem ordinis sive methodi, ob quam, primò, ante Unionis divisionem, hic agamus de communione; Hæc satis erui potest ex Thes. XXV. quia communicatio est effectum consequens Unionis, inter quas tam artus est nexus, ut una sine altera consistere non possit. Nam negatà Unione substantiarum, certissimum est nullam fieri proprietatum communicationem, & negatà hâc vicissim, statim tollitur Unio. Deinde quare statim, reliquis communicationis generibus omisis, descendamus in considerationem communicationis *κατὰ συνθήσιν*: Ratio hæc est: 1. Quia hic occupamur in contemplatione Unionis substantialis propriè sic dictæ, unde hæc communicatio immediatè fluit. 2. Quia ex *ὑμῶν μία* Unionis de quâ in Thesib. XXIX. XXX. XXXI. aëtum, de ambiguitate communicationis facile constat; quot enim modis fit unio, tot etiam communio, & qualis unio, talis semper communicatio, jam ad descriptionem.

XXXVII.

Ubi nota communicationis: I. *Extrema*, quæ sunt duæ substantiæ, eaq; primò, essentialiter distinctæ, sive sint completae sive incompletae: hac ratione distingvitur à communicatione *κατὰ μέθεξι* seu intellectuali. Secundò *conjunctæ*: hac conditione differt à communicatione *κατὰ σχέσιν* seu respectivâ, quæ est inter ea, quæ ad invicem dicunt habitudinem sine reali conjunctione. II. *Fundamentum*, quod est intima extremonum Unionis; intellige unionem præcipue in statu, quæ semper unionem, seu unionem in actu, præsupponit. III. *Objectum*, iquod communicatur; Proprium præcipue in quarto

quarto modo, in quo omnia reliquorum modorum
reperiuntur concurrunt.

XXXVIII.

IV. Modum, quo propria communicantur. Nempe:
1. *Verè & realiter*, indè opponitur communicationi
verbali & omnibus ejus speciebus 2. *Absque sui multi-
plicatione*, sic contradistinguitur communicationi quæ
fit *κατά ἄλλοπόντων*, quomodo pater communicat a-
nimam filio, non eandem numero, sed aliam. Quam-
vis enim geminum adsit subjectum certo modo, non
tamen statim geminatur proprium, sed in uno subje-
cto quod est *πρώτον δέκτικὸν*, est per se, in altero ve-
rò per aliud. 3. *Sine transfusione*; quomodo opponitur ei
quæ fit *κατά μετένθασις*. Nam proprium in hac com-
municatione non deserit subjectum suum & excurrit
ad aliud; sed semper manet *inhabitivè* in subjecto *πρώ-
τῳ δέκτικῷ*, in altero est *communicativè*, cui unà cum
subjecto suo communicatur. Adeoque; nulla hic acci-
dit *μετένθασις* vel *ἄλλοπόντως*, vera tamen *μετά-
στοσις*, quâ fit ut quod unius est subjecti *καθά ἄντο*
& per se, id participetur ab altero, *κατά συνδύσισιν*
per & propter unionem.

XXXIX.

V. Finem Communionis propriorum, quæ commu-
nicantur I. Ad communem possessionem, ubi probè nota: quod
alia sit *possessio communis* propriorum in unitis, quâ totum
subjectum possidet quicquid alterius fuerit substantiæ; sic
totus homo possidet suum calorem: alia *propria*, quâ
alterutra substantia suum proprium possidet; sic ignis
in corpore humano calorem possidet. Et ad propri-
am hanc possessionem nulla propria communicantur,

C

sed

sed manent in suo subjecto ut ex Thes. præced. constat. Sed ad communem possessionem omnia communicantur. Quicquid enim totam alterius essentiam possidet, id etiam possidet omnia ejus essentialia consequentia, quomodo sicut tota plenitudo divinitatis in Christi carne habitat; ita etiam omnia divina attributa eidem ad communem possessionem communicata esse, docent orthodoxi Theologi.

XL.

II. Ad *Usurpationem*. Distinguuntur in eo, communis possessio & usurpatio, quod illa sit universalis, omnia unitæ substantiæ propria complectens: *Hæc vero particularis*, & restriogitur ad propria. 1. *Receptibilia*, quæ altera substantia abiq; periculo veræ contradictionis recipere potest. Hinc, quoad usurpationem non communicatur corpori spiritualitas. 2. *Operativa*, per quæ alterutrum subjectum operari potest, non vero quiescentia; sic ferro ignito non communicantur, rarus & levitas ab igne. 3. *Ad finem unionis facientia*, hiac corpori ab anima non communicatur invisibilitas, quia nihil confert ad earum mutua officia & operationes obeundas.

XLI.

III. Ad *Denominationem*, quæ semper sequitur usurpationem non possessionem, ita ferrum à communicato sibi calore dicitur calidum, quia calor communicatus est ad usurpationem, non autem dicitur leve vel rarus, quamvis & hæc propria ignis ferrum habeat, quoad communem possessionem. Hæc de communicatione narravimus. Nunc ad unionis divisionem, quâ dividitur:

XLII.

XLII.

In *Essentialem seu Naturalem & Personalem*. Illa est quā plura incompleta, ad unam essentiam seu naturam constituendam uniuntur: *Hec* quā duæ naturæ, completa una, altera (ratione subsistendi) incompleta, ad unam personam constituendam uniuntur.

XLIII.

Hæc unionis divisio est adæquata, quia ejus membra exhaustiūt totum divisum. Constat ex Thes. XXVIII & XXXII. Unionem proptè sic dictam intercedere inter substantiam & substantiam, quæ mutuo ἐντελεχείας γὰρ δυνάμεως respectu præditæ sunt, & terminantur ad unum per se. Harum substantiarum Unibilium, ex quibus fit unum per se, vel *utraq. est incompleta*: ut partes essentiales in toto essentiali, materia & forma; imo partes integrales in toto integrali analogicè: *Vel* altera completa, altera incompleta scilicet in subsistendo, conjunguntur ad constituendam unam personam, qualis unio est inter divinam & humanam naturam in Θεον Θρόπω ut demonstrant Theologi ex sacris, nec aliud hujus Unionis exemplum monstrari potest. *Hæc* à D. Chem. in L. Theol. lib. de nat. Christ. vocatur unio καθ' ἑπόσασιν: ut quando in homine consideratur unio anima & corporis non sicut ad constitutionem unius naturæ conveniunt, sed ad constituendum unum φύσιμον. Hisce duobus solum modis fit hæc unio realis & non pluribus. Quia ex pluribus completis unum per se resultare non potest.

XLIV.

Tandem unitas nobis consideranda venit in opposito,

sito, quod est multitudo; & definitur: *Multitudo est rerum divisio, per quam Entia multiplicantur & inter se divisa sunt.* Ad quam nota multitudinis.

XL.V.

1. *Significationem*; quod significet, vel *multa potentia* sic respicit omne Ens compositum, actu quidem indivisum per unionem, nihilominus tamen partes continens in quas resolvi possit, in hac significatione multum non re sed ratione ab uno distinguitur: Vel *multa actu*, & respicit semper res actu separatas. 2. *Oppositionem*, ubi observandum non ita opponi unitati multitudinem ut utrumque membrum verè denominet Ens reale, & constituat sic affectione nō disjunctam, ut volunt nonnulli, quia unitas simpliciter & solitariè cum Ente reciprocatur: Sed multitudo 1. quo ad *formale* opponitur unitati vel *contradicториè implicitè*, si res multæ non spætent ad communem essentiam: Vel *privativè*, si res antea essentiam vel constituerunt, vel constituere debuerunt. 2. Quoad *materiale* vero oppositio fit *relativi* & *contraria*, illi quando multis tuto respectum habet ad unum, tanquam aliquam sui partem: Hec quando termini utrinq; considerantur ut duo positiva.

Soli Deo Gloria.

Ad Virum - Juvenem
Venerabilem & eximum

DN. MATTHIAM WAGNERUM,
S. S. Theol. Studiosum solertissimum, Philosophiae Can-
didatum dignissimum, nec non Sacræ Reg. Maj:is a-
lumnum, pro summis in Philosophia honoribus
disputaturum gratulatio extemporalis

P R A E S I D I S.

Siccine habes tandem testes Wagnere laborum,
Ingenijque patent jam monumenta tui?

Spargitur in vulgo doctrina plenus & artis

Discursus, claris & placet ille viris.

Et series septena sophum memorabile nomen

Confert, insuetum porrigit atque decus.

Tempora Apollo parat viridi redimire corollam,

Gratantes agitat Turba novena sonos.

Ite procul Nostris, rabidi procul ite Thrasones

Sedibus! Invidia non locus ullus erit.

Discite sed socij fructus sic esse laborum:

Dicite: Sit felix Huic honor iste diu!

Viro Venerabili, Humanissimo Doctissimo,

DN. MATTHIÆ WAGNERO, Sangvi-
nis amicitiaeque nexu sibi conjunctissimo, pro sum-
mis in Philosophia honoribus consequendis publicè disputanti,
hac paucula inter occupationes alias apposuit.

UT WAGNERE tuas memorem dilecte
per amplas

Laudes, nec petis, aut nunc opus esse reor.

Est e-

Est etenim pietas, probitasq; modestia cunctis
Quis clares dudum cognita abunde, scio!
Monstrat opes præsens doctrinæ pagina raras,
Unde caput magnus cingit Apollo tuum!

L. Mg,

OLAUS WEXIONIUS
J. U. D. & Profess.

Venerabili & Humanissimo Viro,

DN. MATTHIAE WAGNERO, Philosophiae Candidato, pro Gradu Magisterij accurate disputanti, Amico suo honorando, optimè meritos honores & studiorum Academicorum testimonium publicum, L. M. q; gratulatur:

Qui studijs doctam sociasti Pallada divæ
Eusebiae, ambarum clare minister ades:
Sic Domina pridem famularis & inde Ministram
Subjicis ingenio tum Domine atq; tuo.
Fida ministra prior tibi (sic decet) obvia honores
Dieta sophia amplos offert amice tamen.
Hæc parat accessum, domina inq; palatia dicit:
Affidet & semper casta virago tibi.
Perge, bonis avibus, sophie lectissime sponsa,
Hujus in amplexu ire: sed illa tamen
Non tua sola manet: Domina irretitus amore
Ancillam dominus tu regis: imperio
Eusebia pares: sociam quoq; subjicis ipsi:
Utraq; perpetuò te beat: euge! vale!

MART: MILTOPÆUS
Eloq. Prof. ord.